

**KATTAQO'RG'ON TUMANLARARO
IQTISODIY SUDI**

Kattaqo'rg'on tumani, Kadan qo'rg'oni,
Mustaqillik ko'chasi, 33-uy

**KATTAKURGAN INTER-DISTRICT
ECONOMIC COURT**

33, Mustaqillik street, Kadan township,
Kattakurgan district

Тел: (0-366) 414-31-19,

e-mail: i.kattaqurgon@sud.uz

**Ўзбекистон Республикаси Номидан
Хал Қилув Қарори**

2023 йил 24 март

Каттақўрғон тумани

4-1402-2302/580-сонли иш

Каттақўрғон туманлараро иқтисодий суди, судья М.Тоғаевнинг раислигида, судья ёрдамчиси И.Улжаевни суд мажлиси котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармасининг даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар “Сардор Абзор Боғи” фермер хўжалигига нисбатан жами 2 431 206 сўм ундириш тўғрисидаги даъво аризаси асосида кўзғатилган иқтисодий ишни Каттақўрғон туманлараро иқтисодий суди биносида, очик суд мажлиси муҳокамасида кўриб чиқиб, суд қуйидагиларни,-

А н и қ л а д и :

Каттақўрғон туманлараро иқтисодий судига Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармаси даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар “Сардор Абзор Боғи” фермер хўжалигига нисбатан даъво аризаси билан мурожаат қилиб, даъво талабида жавобгар “Сардор Абзор Боғи” фермер хўжалиги ҳисобидан даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамияти фойдасига 1 273 506 сўм асосий қарз, 1 157 700 сўм неустойка жами 2 431 206 сўм ундиришни сўраган.

Шунингдек, жавобгар раҳбари судга ариза билан мурожаат қилиб, аризада суд мажлисида иштирок этишни имконияти йўқлиги сабабли ишни ўзларининг иштирокисиз кўриб чиқишни сўрашган.

Ишни кўриш вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган палата суд мажлисига келмади ва вакил(лар)и иштирокини таъминламади. Бундай ҳолатда суд, Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 170-моддасига асосан, ишни унда мавжуд материаллар асосида палата ва даъвогар ҳамда жавобгар вакил(лар)и иштирокисиз кўришни лозим топади.

Суд, иш ҳужжатларини ўрганиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризани рад қилишни лозим деб ҳисоблайди.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамияти ва жавобгар “Сардор Абзор Боғи” фермер хўжалиги ўртасида 2019 йил 08 февралда 75-сонли “Пилла харид қилиш бўйича контрактация шартномаси” тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандида, “Хўжалик” “Тайёрловчи”дан олган қути яъни жонлантирилган ипак қурти ўруғини ўзи тайёрлаган тут барги билан боқиши ва

Ҳужжат имзоланган: Тоғаев Муродулло Раҳмат ўғли, 24.03.2023

парваришлаш хизматини кўрсатиб жами 227 кг пилла навлари аралашмаси маҳсулотини етиштириб бериши, шунга яраша хизмат қийматини олиши белгиланган.

Шартноманинг 2.2-банди “б”-кичик банди талабига кўра 2019 йил 01 июнгача маҳсулотни етказиб бериш мажбуриятини олган.

Шартноманинг жадвалига асосан 227 кг, ҳар бир кг пилла маҳсулотига 17 000 сўмдан 3 859 000 сўмлик пилла маҳсулотини етказиб бериш лозим бўлган.

Шартноманинг 4.1-бандида, хўжалик маҳсулотни контракция шартномасида белгиланган навларда, турларда ва муддатларда топширишдан бўйин товлаган тақдирда, буюртмачига топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тулайди. Жарима ўтган давр (ой, чорак, йил)да маҳсулотнинг шаклланган ўртача нархдан келиб чиқиб ҳисоблаб чиқилади. Бундан ташқари маҳсулот етказиб берилмаганлиги туфайли юзага келган, жарима билан қопланмаган қисми ҳам хўжалик томонидан тўланади деб белгиланган.

Ушбу ҳолат эса, даъвогар томонидан ишга илова қилинган солиштирма далолатномада 1 273 506 сўмлик маҳсулот топширмагани билан тасдиғини топган.

Ушбу ҳолат эса, даъвогар томонидан ишга илова қилинган солиштирма далолатномада маҳсулот топширмагани билан тасдиғини топган.

ФК 236-моддасига асосан, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Суд муҳокамаси жараёнида, жавобгар раҳбари томонидан судга ариза тақдим этиб, аризасида даъво муддати ўтиб кетганлиги сабабли даъвогарнинг даъво талабларини қаноатлантиришдан рад қилишни сўради.

ФК 150-моддасига асосан умумий даъво муддатининг уч йил.

ФК 153-моддасига мувофиқ, бузилган ҳуқуқни ҳимоя қилиш талаби даъво муддатининг ўтганлигидан қатъий назар судда кўриб чиқиш учун қабул қилинади.

Даъво муддати суд томонидан фақат низодаги тарафнинг суд қарор чиқаргунича берган аризасига мувофиқ қўлланади.

Қўлланиш тўғрисида низодаги тараф баён қилган даъво муддатининг ўтиши суднинг даъвони рад этиш ҳақида қарор чиқариши учун асос бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг “Иқтисодий судлар томонидан фуқаролик қонун ҳужжатларининг даъво муддатига оид нормаларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги 2015 йил 19 июндаги 282-сон қарорининг 8.1-бандида, даъво аризаси юзасидан берилган фикр-мулоҳазада билдирилган талаб бўйича даъво муддати ўтганлиги билан бир қаторда бошқа асослар ҳам кўрсатилиб, билдирилган талабни қаноатлантиришни рад этиш, даъво аризасини кўрмасдан қолдириш ёки иш юритишни тугатиш масаласи қўйилган бўлса ҳам, уни даъво муддатини қўллаш ҳақидаги ариза

ида қабул қилиш лозимлиги тўғрисида тушунтириш берилган.

Бироқ, даъвогарнинг даъво муддати 2021 йил январь ойидан ўта бошлаган бўлса-да, даъвогар томонидан судга қадар талабнома билан жавобгарга мурожаат қилмаган.

ФК 154-моддасида даъво муддати шахс ўзининг ҳуқуқи бузилганлигини билган ёки билиши лозим бўлган кундан, регресс мажбуриятлар бўйича даъво муддати асосий мажбурият бажарилган пайтдан ўта бошлаши назарда тутилган. Бу ҳақида Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг юқорида кўрсатиб ўтилган қарорининг 11-бандида ҳам тушунтириш берилган.

Бундай ҳолатда суд, қайд этиб ўтилган конун талаблари ва Пленум қарорида назарда тутилган тушунтиришларга таяниб, даъвогар томонидан даъво муддати узрсиз сабабларга кўра ўтказиб юборилган деб ҳисоблаб, даъво аризасини қаноатлантиришдан рад қилишни лозим топади.

Бундан ташқари даъвогар жавобгардан 1 157 700 сўм жарима ундириб беришни сўраган.

ФК 260-моддаси тўртинчи қисмига кўра агар қарздор мажбурият бажарилмаганлиги ёки лозим даражада бажарилмаганлиги учун жавобгар бўлмаса, кредитор неустойка тўлашни талаб қилишга ҳақли эмас.

Шу боис даъвогарнинг пеня ундириш талаби қаноатлантирилиши рад этилиши лозим.

Шу билан бирга суд, давлат божи ва почта харажатларни муҳокама қилиб, Иқтисодий процессуал кодекси 116, 118-моддасига мувофиқ, давлат божи ва почта харажатни тўлиқ ҳажмда даъвогар зиммасига юклашни ҳамда почта харажати даъвогар томонидан олдиндан тўланганлигини инобатга олиб, почта харажатин даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 112-114, 116, 118, 170, 176-180-моддаларини қўллаб, суд

Қ а р о р к и л д и :

Даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамиятининг даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

Олдиндан тўланган 30 000 сўм почта харажати даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамияти зиммасида қолдирилсин.

Даъвогар масъулияти чекланган жамияти шаклидаги “Singapore-Samarqand” масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан Республика бюджетига 300 000 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қароридан норози тараф шу суд орқали бир ойлик муддатда Самарқанд вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят бериши (прокурор протест келтириши) мумкин.

Судья

М.Тоғаев

